

- Bestefaren hatet Quisling
- Faren ble nazi-lensmann
- Elisabeth Skogen, 53, forteller åpent om

-Slik ødela krigen min familie

107854

Krigen ødela det sentrale i Elisabeth Skogens liv: familien. Bestefaren hennes var den kjente lensmannen i Lier, Kittil Ole Skogen.

Han hatet Quisling og tyskerne. Faren hennes, Georges Skogen, ble NS-lensmann i Lier. Han ble siden dømt til flere års fengsel og døde i Argentina. Den unge jenta ble stående mellom de to mennene som hun var glad i. Hun sto fram i fjernsynsserien «Under solkorsets tegn» og nå har hun skrevet bok om sin fortid.

— Tusenvis har opplevd omtrent det samme som jeg. Men de har ikke våget å fortelle om det, sier hun.

krigen min familie

Den 6. juni 1946 ble lensmann Georges Skogen av Lier, Røyken og Hurum herredsrett dømt til tre og et halvt års fengsel for landssvik.

Han måtte dessuten betale 50 000 kroner i erstatning og mistet alle sine borgerlige rettigheter.

Det hjalp lite at hans forgjenger, lensmannen i Lier, vitnet til hans fordel.

Forgjengeren var faren hans, Kittil Ole Skogen, en av de ledende menn i Lier i mellomkrigstiden. I februar 1941 ble han avsatt som lensmann i henhold til Reichskommisars forordning av 4. oktober 1940.

Fullmektigen på lensmannskontoret tok over stillingen. Det var 41-årige Georges Skogen, gamlensmannens eldste sønn. Til slutt var det den gamle som sa: «Når først så galt skulle skje var det best at en som kjente bygda tok over.»

Seks år senere døde Kittil Ole Skogen i Lier som en knekket mann. Han forsto ingenting av verden lenger.

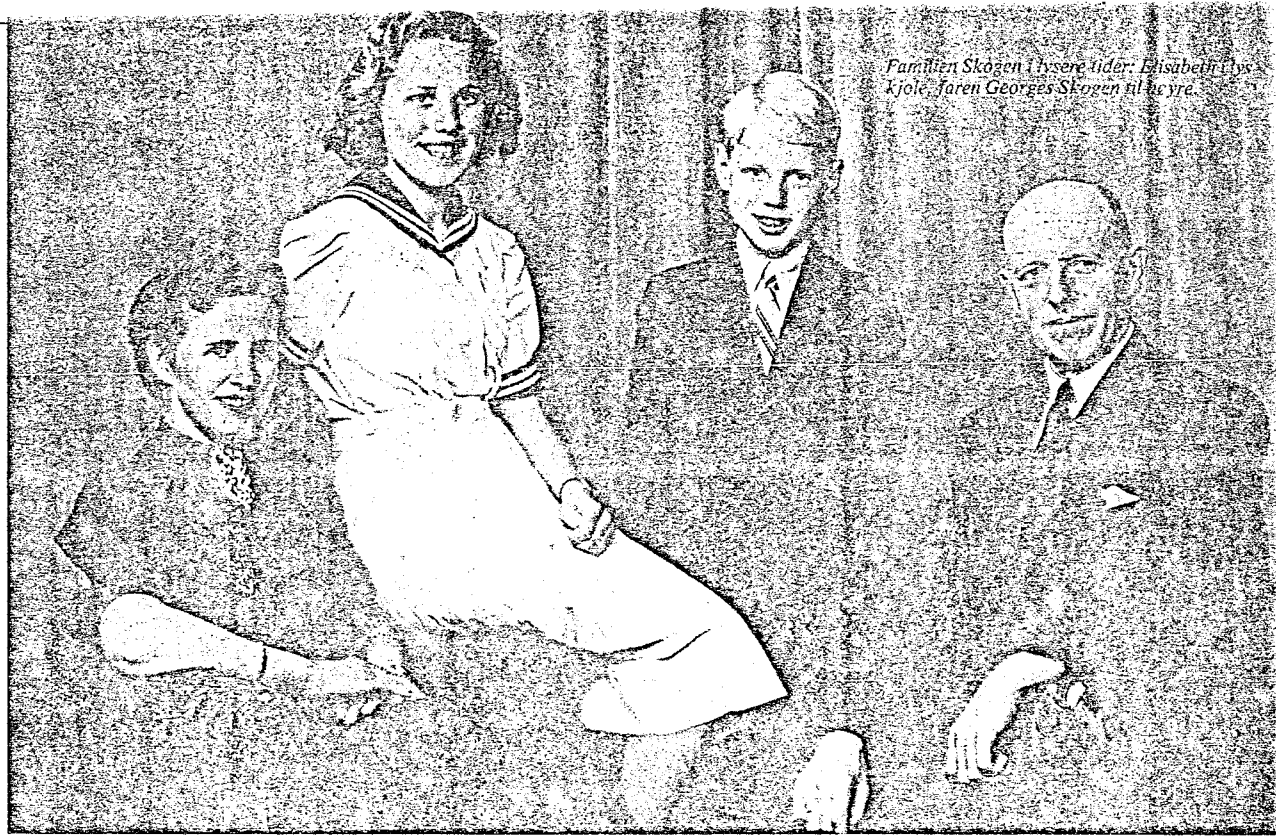
Ti år deretter døde Georges Skogen, eier av en 5000 mål stor estancia i Argentina.

Noe av det siste han sa var: «Ingen prest på graven min. Dit jeg skal, kommer jeg likevel.»

Ved sengen hans ute på den argentinske pampas, så langt fra Liers grønne åser, satt en lyshåret vakker kvinne.

Forts. neste side

*Familien Skogen i lysere tider: Elisabeth i lys
kjole, faren Georges Skogen til høyre.*

Forts. fra foreg. side

Elisabeth Skogen, hans datter, hadde såvidt kommet tidsnok til å ta farvel.

I dag sitter hun, 53 år gammel, i en prektig villa med utsyn over barnommens bygd. I en bok som bærer den paradoksale tittelen «Aldri tilbake» har hun fortalt om det fantastiske livet sitt.

Men det mest fantastiske i livet hennes er den måten hun som barn og pur ung pike opplevde den andre verdenskrigen på.

For henne og familien Skogen var den ikke bare meldinger om store slag og tyske uniformer i gatene. Den var en kniv som skar et ulegelig kutt tvers igjennom familien og for alltid forandret livet for alle som tilhørte den.

Det hun opplevde kaster lys over skjebnen til tusenvis av norske «nazibarn». Få av dem har våget å stå fram og fortelle om deres krig. Elisabeth Skogen torde, først i fjernsynsserien «Under solkorsets tegn» og nå i denne boken.

Fra 9. april 1940 ble hun stående midt imellom to sterke menn som hun var glad i.

Det var faren som sa: «Nå stikker regjeringen vår av og overlater oss til vår egen skjebne.»

— Vi var en lykkelig familie, sier Elisabeth Skogen. — Vi likte å være sammen. Helgene tilbrakte vi sam-

kerne og deres lakei Quisling, fiendens leiesvenn.»

Etter Terbovens store tale i oktober 1940 hvor han sa at veien til Norges frihet går gjennom NS meldte Georges Skogen seg inn i Nasjonal Samling.

Hvordan kunne det skje? Familien Skogen som bodde på den staselige eiendommen Alfheim midt i Lier syntes på ingen måte forutbestemt til det som senere skjedde.

Kittil Ole Skogen, fattigmanssønn fra Telemark, beundret Napoleon over alt i verden. Alt fransk var stort. Derfor kalte han ikke sønnen for Georg, men Georges.

Georges ble sendt ut i verden for å lære. Han studerte økonomi og bankfag på kontinentet, fikk avsmak for Tyskland i 1920-årene og giftet seg med en fransk kvinne som elsket England.

Bestefaren var blitt fornærmet av Høyre-folk under et valg og stemte alltid Venstre. Han var en autoritær, men avholdt mann av den gamle skolen.

Georges eide ikke farens ambisjoner og benyttet seg ikke av den gode utdannelsen. Han var mest glad i Lierbygda og var tilfreds med å bli fullmektig på kontoret til faren.

— Vi var en lykkelig familie, sier Elisabeth Skogen. — Vi likte å være sammen. Helgene tilbrakte vi sam-

men. Vi barna lekte og de voksne spilte kort.

Hun husker de diskuterte, men ikke hva. Både far og sønn fulgte godt med i det som skjedde ute i Europa. Faren Georges leste aviser på flere språk.

Men det var ingen tvil om at det tok avstand fra arbeiderbevegelsen som var radikal den gangen. Som så mange nordmenn var de glødende anti-bolsjeviker, som det het.

— Den første diskusjonen jeg husker mellom de to, det måtte være på slutten av 30-tallet, dreide seg om krig. Bestefar hevdet at det slett ikke ville bli noen storkrig, mens far var like sikker på at den ville komme.

Samme dag som tyskerne marsjerte inn i landet, sa bestemoren til den 11 år gamle Elisabeth: «Det blir ingen krig. Georges leser for mye.»

I det samme ringte telefonen. Hushjelpen kom løpende, hvit i ansiktet: «Det er krig,» stammet hun. «Dem har ringt og sagt at tyskerne har overfalt oss og snart er i Oslo.»

Og plutselig sto den sammensveiste familien splittet. Faren uttrykte sin forakt for en regjering som stakk av. Både far og sønn avskydde det brukte geværs politikk som Nygaardsvold-regjeringen hadde ført.

— Far satt og ventet på mobiliseringsordren. Men den kom aldri.

De lyttet til Quislings tale om kvel- den. Og etter den skiltes veiene.

— Det skjedde ikke på den måten at de holdt opp å snakke med hverandre, forteller Elisabeth. — De var glade i hverandre og respekterte hverandre. Men klofften mellom dem ble dypere og dypere.

Far mente det var om å gjøre å berge landet, og først og fremst Lier, så godt som mulig gjennom krigen. Han var ikke for Quisling, foreløbig, bare mot regjeringen. Bestefar ville ikke ha noe med Quisling å gjøre.

— Du mener da vel ikke at vi skal la tyskerne få herje som de vil, sa far. Han mente det var bedre å ha en nordmann til å ivareta landets interesser.

— Nordmann, han, fnyste bestefaren. — Han er det usleste kryp som finnes, han er en landsforræder.

Noen måneder senere var Georges Skogen medlem av «landsforræderens» parti. Kittil Ole Skogen fortsatte med sine eiendomsforretninger, men blandet seg ikke i politikk så lenge krigen varte, og heller ikke etterpå.

Hvem skulle Elisabeth velge?

Hun sitter i den varme, latinamerikanske stuen sin oppe i åsen og ser over mot Alfheim hvor en del av familien fremdeles bor. Hun er blond og høy og blåøyd. Livet har ikke tatt på henne med silkehansker. De siste årene har hun vært plaget av en uheldelig hodesykdom. Men hun har bevart en åpenhet og impulsivitet som får henne til å virke yngre, og ekte.